

3. ANS	<p>Project Replan : REducing PLAstic in Nature.</p> <p>સિંગલ-યુઝ-પ્લાસ્ટીકને દૂર કરવાની જરૂરિયાત. ખાદી અને ગ્રામોદ્યોગ આયોગ (KVIC) દ્વારા આ પ્રોજેક્ટ લોચ કરવામાં આવ્યો હતો જેને 1 વર્ષ પૂર્ણ થયું. આ પ્રોજેક્ટ સ્વચ્છ ભારતના ભાગ રૂપે શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. કુદરતમાંથી પ્લાસ્ટીક દૂર કરી તેને અર્ધ-કાયમી (Semi-Permanent) ધોરણે વાપરવા – આથી, પ્લાસ્ટીકનું દબાણ ઘટે. હાથ બનાવટની 80% કાગળનો કાચો માલ +20% પ્લાસ્ટીક ધરાવતી કેરીબેગનું નિર્માણ કરવું અને તેનો વપરાશ વધારવો. (આ ઉપરાંત અન્ય ઘણાં પદાર્થો પણ બની શકે) હાલમાં એક ટેરાકોટ ગ્રાઈન્ડર (ટૂટેલી, વપરાયેલી નકામી માટીકામની વસ્તુઓના પુનઃ ઉપયોગ માટે) લોચ કરવામાં આવ્યું છે : ઝડપી કાર્ય + બનતી નવી વસ્તુ વધુ મજબૂત + કાચા માલની બચત.</p>	04 માર્ક
-----------	---	----------

ALL THE BEST

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

<p>3.</p>	<p>આ માટે વિનિમય માટે 'વર્ચ્યુઅલ કરન્સ' (ઉ.દા. બિટકોઈન) વપરાય છે. સામાન્ય માણસ માટે ડાર્ક વેબએ ખૂબ જ અસુરક્ષિત મંચ છે. તેમાં વ્યક્તિ પોતાની ખાનગી માહિતી તથા નાણાં ગુમાવી શકે છે. આથી તેનાથી દૂર રહેવું જ હિતાવહ છે. ડીપવેબના .com, .in વગેરે જેવા ડોમેઈનના બદલે .orion પ્રકારનું ડોમેઈન જોવા મળે છે.</p> <p>પુન:પ્રાપ્ય ઊર્જા સ્ત્રોતોના લક્ષ્યાંકો સિદ્ધ કરવા સમક્ષ ભારત સામે રહેલા પડકારો જણાવો.</p> <p>► પુન: પ્રાપ્ય ઊર્જા સ્ત્રોતોના લક્ષ્યાંક સિદ્ધ કરવા વિરુદ્ધના પડકારો :- લક્ષ્યાંક =175 GW (મુખ્ય : 100 GW સૂર્ય ઊર્જા 60 GW પવન 10 GW જૈવ-ઊર્જા 5 GW નાના જળ-વિદ્યુત એકમો)</p> <p>ભારતમાં હાલ 83 GW સ્થાપિત – ક્ષમતા છે અને આશરે 29 GW જેટલી પુન: પ્રાપ્ય ઊર્જા માટેનું ઈન્સ્ટોલેશન થઈ રહ્યું છે.</p> <p>► પડકારો :- સોલાર ઉપકરણો – આયાત – વધુ ભાવ – કસ્ટમ ડ્યુટી અનિયમિત (આ કારણોથી રોકાણકારોમાં ગૂંચવણ થાય છે.)</p> <p>રાજ્યોની પાવર કંપનીઓ આર્થિક રીતે ખરાબ હાલમાં છે તથા મૂડીનો અભાવ જોવા મળે છે. આ ઉપરાંત ભારતમાં બેંકીંગ ક્ષેત્ર નબળું જણાય રહ્યું છે. વિજળી તથા ઉપકરણોના ઘટતાં ભાવોથી ગ્રાહકોને ફાયદો થયો છે પરંતુ રોકાણકારો તથા સ્થાપકોને નુકસાન થવાની શક્યતા પણ છે. આવનાર પાંચ વર્ષોમાં પવન ઊર્જા ક્ષેત્રે 23% મૂડી ખર્ચ અને સૌરઊર્જા ક્ષેત્રે 31% મૂડી ખર્ચ ઘટી શકે તેમ છે. સંગ્રહ ક્ષમતા તથા ગ્રીડ-કનેક્ટિવિટીનો ગંભીર પ્રશ્ન પણ ભારતમાં યથાવત છે. હાલનાં વૈશ્વિક અર્થતંત્રનો નીચો વૃદ્ધિ દર જોવા મળી રહ્યો છે તથા ભારતમાં રૂપિયાનું અવમૂલ્યન પણ થઈ રહ્યું છે, જે નવાં પડકારો છે. અનિયમિત ઉત્પાદનના કારણે વિતરકોમાં અરૂચિ જોવા મળે છે. (કુદરતી પરિબળોને કારણે આ ક્ષેત્રે અનિયમિત ઉત્પાદન જોવા મળે છે. જેમ કે, સૌર ઊર્જા ક્ષેત્રે ઓછો/વધુ તડકો) ભારે તત્તવોની હાજરીના લીધે સંગ્રહના ઉપકરણો (બેટરી વગેરે) દ્વારા વધુ પ્રદૂષણ થાય છે. યોગ્ય માહિતીનો અભાવ. જેમ કે, દરિયાની ઊંડાઈ, પવનની ક્ષમતા, વગેરે જેવી માહિતી દ્વારા દરિયાઈ પવન ચક્કીમાં લાભ થઈ શકે. ઉત્પાદન ક્ષેત્રથી માંગ ક્ષેત્ર સુધી પહોંચવા માટે લાંબી પાવર લાઈનની જરૂર પડે છે જેના કારણે ઊર્જા-વ્યય વધુ જોવા મળે છે.</p>	<p>04 માર્ક</p>
-----------	--	-----------------

ALL THE BEST

<p>► ભારત દ્વારા કરાર પર હસ્તાક્ષર ન કરવાના કારણો :-</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ચીન દ્વારા થતી આયાત સસ્તી થતા વધી જશે. (2) સ્વદેશી વસ્તુના વેચાણમાં ઘટાડો. (3) સરકારને થતી ટેકસની આવકમાં ઘટાડો. (4) અન્ય દેશો સાથે વ્યાપારીક ખાદ્ય વધી જવાની શક્યતા.	
---	--

ALL THE BEST

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

	<ul style="list-style-type: none"> - મહેસૂલી ખાદ્ય મંજૂર કરવામાં આવે છે કેમ ? તે તપાસો. - આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિનિયમ, 2005 હેઠળ રચાયેલા ભંડોળના સંદર્ભ સાથે આપત્તિ વ્યવસ્થાપન પહેલને નાણા પૂરું પાડવાની વર્તમાન વ્યવસ્થાઓની સમીક્ષા કરો અને તેના પર યોગ્ય ભલામણો કરો. - આવક પર વસ્તુ અને સેવા કર (GST) ની અસરનું મૂલ્યાંકન કરવું. - 14મા નાણા પંચની ભલામણોને માન્ય રાખવાથી કેન્દ્ર સરકારની રાજકીય સ્થિતિ પરની અસરો. 	
3.	<p>‘લાભનું પદ’ વિશે માહિતી આપો.</p> <p>▶ લાભનું પદ (Office of Profit) :-</p> <ul style="list-style-type: none"> - ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ 102(1) (સંસદ સભ્યો માટે) અને અનુચ્છેદ 191(1)(A) (રાજ્યોની વિધાનસભા અને વિધાન પરિષદના સભ્યો માટે) અનુસાર સભ્યને ગેરલાયકાત ઠેરવી શકાય. - આ નિયમ અનુસાર કોઈ પણ સભ્યો એક સાથે બે પદ પર રહીને સરકારી લાભો ન લઈ શકે. - લાભના પદને બંધારણમાં કે પછી લોકપ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, 1951 અંતર્ગત ક્યાંય પણ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવેલ નથી. - ‘પ્રધ્યૂત બોર્ડોલોઈ વિરુદ્ધ સ્વપન રોય કેસમાં’ સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયે નિર્ણય આપ્યો કે લાભના પદને નક્કી કરવા ક્યા માપદંડો ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ. જે નીચે મુજબ છે. 1. શું સરકાર તેની નિમણૂક કરે છે ? 2. સરકાર પાસે પદ ધારકને દૂર કરવા અથવા કાઢી નાખવાનો અધિકાર છે કે નહીં ? 3. શું સરકાર તેને મહેનતાણું ચૂકવે છે ? 4. પદ ધારકના કાર્યો શું છે ? અને શું તે સરકાર માટે કાર્ય કરે છે ? 5. શું સરકાર તે કાર્યોના પ્રભાવ પર કોઈ નિયંત્રણ રાખે છે ? - આ ઉપરાંત સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયે જ્યા બચ્ચનને 2006માં રાજ્યસભામાંથી લાભના પદને આધારે ગેરલાયક ગણાવતા કહ્યું હતું કે ‘એ બાબત નક્કી કરવા કે કોઈ પદ એ લાભનું પદ છે કે નહીં તે વખતે જો તે પદ આર્થિક અથવા નાણાકીય લાભ આપવા માટે સક્ષમ હોય તો તે સભ્ય લાભના પદને આધારે ગેરલાયક ગણાશે. અર્થાત ભલે તેમા પ્રત્યક્ષ કોઈ નાણાકીય લાભ થતો ન હોય પરંતુ જો પરોક્ષ રીતે પણ કોઈ લાભ થતો હોય તો પણ તેને ‘લાભના પદ’ને આધારે ગેરલાયક ઠેરવી શકાય. 	4 માર્ક

ALL THE BEST

3.	<p>મહાબલીપુરમ્ના કયા-કયા સ્મારકોને 'વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટની' યાદીમાં સ્થાન મળ્યું છે તે જણાવી આ સ્મારકો વિશે ટૂંકમાં માહિતી આપો.</p> <p>➤ મહાબલીપુરમ્ :- વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટની યાદીમાં સમાવીષ્ટ સ્થળો :-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. મહાબલીપુરમ્નું મુખ્ય પરિસર (પાંચ રથ, ગણેશ રથ, ગુફા મંદિરો, તટ મંદિરો, ગંગાનું ધરતી પર ઉતરવું, ઓલકનેશ્વર મંદિર) 2. મુકુંદ નારાયણ મંદિર 3. પિડારી રથ/ વલીઆ કુત્તાઈ રથ <p>આ સ્મારકો વિશે :-</p> <ul style="list-style-type: none"> — આ સ્થળો 1984માં વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટમાં સમાવિષ્ટ થયા હતાં. — સ્થળ : તમિલનાડુ, ચેંગલ પટ્ટુ જિલ્લો, મામ્લપુરમ ગામ. — બાંધકામનો સમયગાળો : પલ્લવવંશ (આશરે છઠ્ઠી-સાતમી સદી) — કોઈ વખત મહાબલીપુરમ્ને 'સાત પેગોડા' પણ કહેવામાં આવે છે. <p>➤ રથ મંદિરો :-</p> <ul style="list-style-type: none"> — રથ આકારના બાંધકામમાં કુદરતી રીતે મળતા પથ્થરોનો ઉપયોગ/ પથ્થરો પર વાર્તાઓનું નિરૂપણ/ મોનોલિથ/ પાંચ રથો = પાંડવ રથો (પરંતુ વાસ્તવમાં આ રથ મંદિરો પાંડવોને સમર્પિત નથી તથા સંપૂર્ણ રીતે રથ પણ નથી.) / આ રથો સાતમી સદીના છે/ દરેક રથમાં સ્તંભ તથા ચોકકસ જગ્યાએ કોતરેલી મૂર્તિઓ જોવા મળે છે/ વિમાન-શિખરોની રચના પણ જોવા મળે છે. <p>➤ ગુફા મંદિર :-</p> <ul style="list-style-type: none"> — તેમાં મંડપ એટલે કે એક પ્રકારની નાની ચોરસ જગ્યાઓ જોવા મળે છે લોકોને વિવિધ પ્રસંગોએ ભેગા થવાની તથા ધાર્મિક કાર્યો કરવાની જગ્યાઓ તથા વિહારો પણ જોવા મળે છે. તેઓ રોક-કટ પ્રકારના છે. જેનું નિર્માણ 7મી કે 8મી સદીમાં થયેલું છે. ઉદા. વરાહ ગુફા, કોટીકાલ ગુફા, ધર્મરાજ ગુફા વગેરે. <p>➤ તટ મંદિર :-</p> <ul style="list-style-type: none"> — એક મુખ્ય મંદિર અને બે નાના મંદિર તથા અન્ય ઘણાં નાના-નાના મંદિરો આવેલા છે. મુખ્ય મંદિર 18 મીટર લાંબુ છે તથા તેનો પ્લાન 50 ચોરસ ફુટનો છે. અહીં જોવા મળતી રચનાઓમાં શિવ મૂર્તિના સ્તંભો, શિવ ભગવાનનું પ્રચલિત વાહન નંદી અને કળશનો સમાવેશ થાય છે. 	4 માર્ક
----	---	---------

ALL THE BEST

	<p>ઉપરોક્ત અનુચ્છેદનો ઉપયોગ રાજકીય ફાયદા માટે કરવામાં આવે છે અને આજ સુધીમાં 100 થી વધુ વખત આ અનુચ્છેદનો ઉપયોગ કરાયેલ છે. જો કે સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયે 'એસ.આર. બોમ્માઈ વિરુદ્ધ ભારતીય સંઘના' કેસમાં નિર્ણય આપતા કહેલું કે કેન્દ્રીય કારોબારી દ્વારા રાજ્ય કારોબારી પર લાદવામાં આવતો આવો અંકુશ એ બંધારણની મૂળ સંરચનાના સિદ્ધાંત વિરુદ્ધ છે.</p>	
<p>2.</p>	<p>ઈ-શાસનના મોડેલની ચર્ચા કરો.</p> <p>▶ ઈ શાસનની પદ્ધતિઓ (Models of E-Governance)</p> <p>(1) સરકારથી સરકાર (Government to Government)</p> <p>આ પદ્ધતિ અંતર્ગત ઈ શાસનને સરકારથી સરકાર વચ્ચે વહેંચવામાં આવે છે.</p> <p>વિવિધ સરકારી સંસ્થાઓ, વિભાગો અને મંત્રાલયો વચ્ચે માહિતી વહેંચવામાં આવતી હોય છે અને ઈ-શાસન દ્વારા આ માહિતીને વહેંચતા પ્રક્રિયાઓમાં ઝડપ આવે છે.</p> <p>અહીં મુખ્યત્વે વહેંચવામાં આવતી માહિતીમાં સરકારી દસ્તાવેજો, કોઈ કાર્ય માટેની મંજૂરીની દરખાસ્તો વગેરે જેવી માહિતીનો સંગ્રહ કરવામાં તથા વિતરણ કરવામાં ઉપયોગી છે.</p> <p>(2) સરકારથી નાગરિકો (Government to Citizen)</p> <p>આ પ્રકારની પદ્ધતિઓમાં ઈશાસનને સરકારથી નાગરિકો વચ્ચે સેવાઓને વહેંચવામાં આવે છે.</p> <p>અહીં સરકાર દ્વારા નાગરિકોને આપવામાં આવતી સેવાઓ જેવી કે, ઓનલાઈન કર ભરવા માટેની સુવિધા, ફરિયાદોને ઓનલાઈન દાખલ કરવાની સુવિધા, વીજળી, પાણી કે ટેલિફોનના બિલ ઓનલાઈન ભરવા માટેની સેવાઓ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.</p> <p>(3) સરકારથી વ્યાપાર (Government to Business)</p> <p>અહીં મુખ્યત્વે ઈશાસન એ સરકારથી વેપારીઓ તથા ઉદ્યોગપતિઓ વચ્ચે સેવાઓનું વિતરણ થાય છે.</p> <p>અહીં આપવામાં આવતી સેવાઓ જેવી કે ઉદ્યોગ શરૂ કરવા માટે મંજૂરી લેવા ઓનલાઈન આપવામાં આવતી સેવાઓ, નિયમો તથા કાયદાઓની માહિતી આપવા માટેની સેવાઓ, કર ભરવા માટેની તથા રિટર્ન ફાઈલ કરવા માટે આપવામાં આવતી સેવાઓનો સમાવેશ થાય છે.</p> <p>(4) સરકારથી કર્મચારીઓ (Government to Employee &)</p> <p>ઈશાસનની આ પદ્ધતિએ સરકાર અને તેના કર્મચારીઓ વચ્ચે પારદર્શિતાને વધારે છે.</p> <p>અહીં સરકાર દ્વારા તેના કર્મચારીઓને વિવિધ માહિતીઓ અને મંજૂરી જેવી કે ઓફિસમાં તેની હાજરીની વિગતો, રજાની મંજૂરી મેળવવા બાબત, કર્મચારીને લગતા નિયમો અને કાયદાઓની માહિતી વગેરે જેવી સેવાઓ આપવામાં આવે છે.</p>	<p>4 માર્ક</p>
<p>3.</p>	<p>કેન્દ્રીય વહીવટી પંચ વિશે માહિતી આપો.</p> <p>કેન્દ્રીય વહીવટી પંચ (Central Administrative Tribunals) :-</p> <ul style="list-style-type: none"> – કેન્દ્રીય વહીવટી પંચની સ્થાપના 1985માં કરવામાં આવી હતી. – કેન્દ્રીય વહીવટી પંચ ભરતી અને તેના દ્વારા આવરી લેવામાં આવતી જાહેર સેવાની તમામ બાબતોમાં પોતાના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરે છે. તેનું અધિકારક્ષેત્ર એ સમગ્ર ભારતની સેવાઓ, કેન્દ્ર હેઠળની નાગરિક સેવાઓ અને સંરક્ષણ સેવાઓના નાગરિક કર્મચારીઓ સુધી વિસ્તરેલ છે. પરંતુ સંરક્ષણ દળના સભ્યો, સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયના અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓ, સંસદના સચિવાલયના કર્મચારીઓનો તેના અધિકારક્ષેત્રમાં સમાવેશ થતો નથી. – કેન્દ્રીય વહીવટી પંચ એક બહુ સભ્ય સંસ્થા છે. તેમાં અધ્યક્ષ અને સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે. હાલમાં પંચમાં એક અધ્યક્ષ છે અને 65 સભ્યો છે અને તેઓ બંને ન્યાયિક અને વહીવટી પ્રવાહોમાંથી લેવામાં આવે છે અને તેઓની રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા નિમણૂક કરવામાં આવે છે. – અધ્યક્ષ એ પાંચ વર્ષ સુધી અથવા 65 વર્ષ સુધી જે પણ પહેલા હોય ત્યાં સુધી કાર્યકાળ ધરાવે છે. અને સભ્યએ 5 વર્ષ અને 62 વર્ષ જે પણ પહેલા હોય ત્યાં સુધી કાર્યકાળ ધરાવે છે. – વહીવટી પંચના સભ્યોની નિમણૂક મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા નામાંકિત કરાયેલા સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયના કાર્યરત ન્યાયાધીશની અધ્યક્ષતાવાળી સમિતિ દ્વારા કરવામાં આવે છે. ત્યારબાદ ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશની સંમતિ પ્રાપ્ત કર્યા પછી, મંત્રીપરિષદની નિમણૂક સમિતિની મંજૂરી સાથે રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા તેમની નિમણૂક કરવામાં આવે છે. – કેન્દ્રીય વહીવટી પંચ એ 1908 ના નાગરિક કાર્યવાહી સંહિતા (Civil Procedure Code)માં આવેલી પ્રક્રિયા દ્વારા બંધાયેલા નથી. તે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો પર કાર્ય કરે છે. – મૂળરૂપે કેન્દ્રીય વહીવટી પંચના આદેશો સામે અપીલ એ ફક્ત સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયમાં કરવામાં આવતી હતી. પરંતુ ચંદ્રકુમાર કેસમાં સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયે તેને ગેરબંધારણીય કહ્યું અને જાહેર કર્યું કે કેન્દ્રીય વહીવટી પંચના આદેશો સાથે હવે ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં પણ અપીલ કરી શકાશે. તેથી હવે જાહેર કર્મચારીને પહેલા ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં સંપર્ક કરવો પડે છે અને ત્યાર બાદ સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયમાં. 	<p>4 માર્ક</p>